

NEDERLANDS INDIË

Toneelspel in drie bedrijven

door

RIEN BUUNK

**TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)**

Tel: 072 - 5 11 24 07

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **NEDERLANDS INDIË** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **RIEN BUUNK** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: 2014 © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **8** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

PERSONEN:

Jan Wederkeer - plantage-eigenaar

Rita Wederkeer - zijn echtgenote

Hendrik Declerq - huishouder van de familie Wederkeer

Frans Winkelman - kapitein in het Nederlandse leger

Hanna Cohen - echtgenote van Frans

Aninda - inlandse en hulp in de huishouding

Yuda - broer van Aninda

Henk van Buiten - Sergeant in het Nederlandse leger

Het stuk speelt zich af in de woning van de familie Wederkeer.

DECOR:

Het verhaal speelt zich af in de woning van de familie Wederkeer. Het huis staat op een plantage. Het moeit zou het zijn als het toneel kan worden ingericht als een koloniale woning. Hoge grote lederen fauteuils en een tafel met een paar stoelen. Aan de muren diverse schilderijen en dergelijke. Tegen de achtermuur een bureautje. Op het toneel moeten drie deuren zijn. Links naar de hal en buiten, rechts naar de keuken en achter op het toneel naar de slaapvertrekken. Het verhaal speelt zich af in de tijd na de tweede wereldoorlog.

EERSTE BEDRIJF

1^E TAFEREEL

Dit tafereel speelt zich af in april 1946.

Hendrik is aan het afstoffen op het moment dat Aninda binnenkomt.

Aninda: Goedemorgen Hendrik.

Hendrik: Goedemorgen Aninda.

Aninda: Ik was van plan vandaag de slaapkamers boven een extra beurt te geven.

Hendrik: Dat is een goed idee, we moeten voorkomen dat het muf gaat ruiken.

Aninda: Is het dan goed dat ik een paar van de plantagearbeiders hier naar toe haal voor de matrassen en dergelijke.

Hendrik: Prima, het is niet goed om zelf met die zware dingen te gaan sjouwen. (*Aninda wil weglopen*) Heb je nog iets gehoord van Yuda?

Aninda: (*Twijfelt*) Eh..., nee.

Hendrik: Er doen verhalen de ronde en ik moet het je vragen. Heeft hij zich inderdaad aangesloten bij de nationalisten?

Aninda: (*Knikt*) Ja..., hij is van mening dat Indonesië zelfstandig moet zijn. Zeker nu Soekarno vorig jaar augustus de Republiek Indonesië heeft uitgeroepen.

Hendrik: (*Nadenkend*) Ja ja, zelfstandig.....

Aninda: Yuda zegt dat de Britten hier niets te zoeken hebben en dat ze Indonesië alleen maar als kolonie willen hebben en dat ze daarom troepen hebben gestuurd na de overgave van de Japanners.

Hendrik: Ik weet niet of hij dat wel helemaal goed heeft. Voor zover ik begrepen hebt zijn de Britse troepen er inderdaad alleen maar voor orde en veiligheid en is het de bedoeling dat hun taken worden overgenomen door Nederlandse militairen zodra die hier gearriveerd zijn.

Aninda: (*Verbaasd*) Komen er dan weer Nederlandse troepen?

Hendrik: (*Knikt*) Ja. Ik heb vorige week een brief ontvangen van de Britse bevelhebber met de mededeling dat het de bedoeling is dat Nederlandse troepen zo snel mogelijk de taken van de Britten overnemen. Tevens verzoeken ze om hier op de plantage een paar officieren en soldaten in te kwartieren.

Aninda: Hier....? Op de plantage....? Waarom dat dan?

Hendrik: Ik weet het niet zeker, maar ik denk dat deze plantage een strategische ligging heeft. Het was niet voor niets dat ook de

Japanners hier een commandopost hadden ingericht.

Aninda: Maar.....

Hendrik: Toe maar, zeg het maar.

Aninda: Kun jij dat wel beslissen....? Ik bedoel..., moeten meneer en mevrouw Wederkeer hierover niet beslissen.

Hendrik: (*Glimlacht*) Misschien heb je gelijk..., maar zolang meneer en mevrouw Wederkeer niet hier zijn zal iemand voor hen de beslissingen moeten nemen. Ik heb dat gedaan vanaf het moment dat ze opgepakt zijn door de Japanners en zal dat blijven doen zolang ze dat zelf niet kunnen.

Aninda: Maar als ze het er nu niet mee eens zijn?

Hendrik: (*Schouderophalend*) Ik heb in de afgelopen jaren alles naar eer en geweten proberen te doen. En dat ik bij de Britse bevelhebber heb aangegeven dat er geen problemen zijn om op den duur hier Nederlandse militairen te huisvesten, heb ik ook gedaan vanuit de gedachte dat ik mij kon voorstellen dat meneer en mevrouw hier geen problemen mee zouden hebben.

Aninda: Maar als ze dat nu wel eens hebben?

Hendrik: Als..., als de hemel naar beneden valt zijn alle mussen dood.

Aninda: Sorry...? Wat zeg je..?

Hendrik: (*Handgebaar*) Ach, dat is zo'n gezegde wat we in België gebruikten. Niet op letten.

Aninda: Wanneer verwacht je meneer en mevrouw terug?

Hendrik: Ik weet het niet. Ik heb van mevrouw van Dorkel gehoord dat ze door de Amerikanen bevrijd waren uit een gevangenenkamp op de Filipijnen. Maar dat ze er zeer slecht aan toe waren.

Aninda: Hoe weet zij dat eigenlijk.

Hendrik: Omdat ze in dat zelfde gevangenenkamp heeft gezeten. Maar zij was er lichamelijk beter aan toe en is zo snel mogelijk terug gekeerd naar haar woning hier op Java.

Aninda: Tenminste, wat er van over is.

Hendrik: Ja, die Japanners die in haar huis gelegerd waren hebben zich niet als gasten gedragen. Heel wat anders dan de officieren die hier in huis waren. Die gedroegen zich tenminste fatsoenlijk. Maar om op je vraag terug te komen, ik weet niet precies wanneer meneer en mevrouw terug komen....., het kan wel zijn dat ze nooit terugkeren.

Aninda: Hoe bedoel je...?

Hendrik: Veel mensen die bevrijd zijn uit de gevangenenkampen zijn na de bevrijding als nog overleden. Ze waren zo verzwakt dat ze uiteindelijk toch nog zijn overleden, ondanks dat ze bevrijd waren.

Aninda: Als dat gebeurd mocht zijn, wat ga je dan doen?

Hendrik: Hoe bedoel je?

Aninda: Ik bedoel, als meneer en mevrouw als nog zijn overleden. Wat ga je dan doen? Meneer en mevrouw hebben geen kinderen.

Hendrik: Ten eerste, ik ga er van uit dat meneer en mevrouw nog in leven zijn. Ten tweede, mochten ze inderdaad overleden zijn dan zal ik de autoriteiten contact laten opnemen met Nederland om te kijken of daar nog erfgenamen zijn. *(Plotsklaps gaat de deur open. Jan en Rita op met elk een klein koffertje)* En, als die er niet zijn.....

Jan en Rita

Hendrik: *(Uitroepend)* Meneer...., mevrouw. Hoe is dit mogelijk. *(Omhelzing)* Wat ben ik blij u weer te zien. Aninda en ik hadden het er net over wanneer u zou terugkomen.

Jan: Dag Hendrik. Ook wij zijn weer blij om terug te zijn. Ik heb liever dat je me nu weer los laat want ik sta nog niet al te stevig op mijn benen.

Rita: *(Wordt ook door Hendrik omhelst. Zacht en huilend)* Ja..., dat kun je wel zeggen. *(Huilend)* Ik had nooit gedacht ons huis nog eens terug te zien.

Jan: *(Arm om Rita)* Rustig maar Rita...., de nachtmerrie is voorbij. We zijn weer thuis. Ga alsjeblieft zitten. Niet alleen ik, loop letterlijk op mijn laatste benen.

Aninda: Allereerst wil ik u ook hartelijk welkom thuis heten, en om uw terugkeer te vieren zal ik thee gaan zetten, of heeft u liever koffie?

Jan: Het eerste wat ik wil is je omhelzen Aninda. Je bent ontzettend gegroeid, toen ik je voor het laatst zag was je nog een meisje..., nu ben je een vrouw geworden. *(Omhelst haar)*

Aninda: *(Ongemakkelijk)* Ja..., Hendrik heeft goed voor ons gezorgd. *(Ook Rita omhelst haar)*

Rita: Je weet niet half hoe blij we zijn om jullie weer terug te zien.

Aninda: Zal ik dan eerst maar naar de keuken gaan?

Jan: *(Glimlachend)* Dat is goed. En zet maar een lekkere grote pot thee. Maar wel meteen terug komen, ik ben veels te blij om jou weer te zien. *(Omhelst haar nog een keer)*

Aninda: Dat is goed. *(Af)*

Jan: *(Tegen Hendrik)* Ik geloof dat ze het nog niet helemaal beseft dat we terug zijn.

Hendrik: Ja, ik denk dat uw plotselinge binnenkomst haar iets heeft overvallen. Mij trouwens ook. Ik kan het ook nog nauwelijks bevatten dat u weer terug bent. Aninda en ik hadden het er net over dat er heel veel mensen uit de kampen bevrijd waren maar dat er daarna nog heel veel van overleden zijn. Gewoon omdat ze te verzwakt waren. Oh, ik kan er nog niet over uit. Meneer en mevrouw zijn weer terug,

God zij geprezen.

Rita: *(Omhelst Hendrik weer)* Oh, Hendrik..., ook ik ben ontzettend blij je weer terug te zien. Jan en ik hebben het zo vaak over jou gehad.

Jan: Dat klopt, we hebben ons vaak afgevraagd wat er met jou gebeurd zou zijn.

Hendrik: Niet veel, gedurende de oorlog ben ik gewoon hier op de plantage geweest als bediende van de Japanse officieren.

Jan: Japanse officieren? Hier in ons huis?

Hendrik: Ja, dat klopt. Die waren hier ingekwartierd. Maar vertel nu eens eerst uw verhaal meneer. Hoe bent u weer hier gekomen..., waarom heeft u geen bericht gestuurd zodat we u konden ophalen en.....

Jan: *(Invallend)* Laat ik er dan ook maar even bij gaan zitten. Want ik ben zo moe dat ik van vermoeidheid bijna om zou vallen *(Iedereen gaat rond de hoge tafel zitten)*

Rita: Wacht even tot Aninda terug is.

Aninda

Rita: Kijk daar is ze al weer.

Aninda: Het water moet even aan de kook komen, daarna ga ik meteen thee zetten. *(Blijft staan)*

Rita: Ga alsjeblieft zitten Aninda. *(Aninda gaat zitten)* Ga je gang Jan, vertel ons verhaal maar.

Jan: Prima. Toen we in Batavia waren vielen de Japanners Nederlands Indië binnen. Voor we goed en wel wisten wat er gebeurde waren we gearresteerd en werden we opgesloten en afgevoerd naar een gevangenenkamp ergens buiten Batavia. In het kamp zaten meerdere duizenden mensen. Allemaal Nederlanders, Britten, Amerikanen en dergelijke. Maar het waren bijna allemaal burgers en geen militairen. Eerst werden de Amerikanen er uitgepikt en afgevoerd.

Rita: We hebben naderhand gehoord dat het grootste deel van die groep onderweg gestorven is aan honger en uitputting.

Jan: *(Nadenkend)* Ja...., de Japanners gingen niet zachtzinnig met hun om.

Rita: *(Nadrukkelijk)* Met ons en de rest trouwens ook niet.

Jan: Nee..., voor de Japanners was elke Europeaan en Amerikaan gelijk. Minderwaardig in hun ogen.

Hendrik: Het moet verschrikkelijk zijn geweest.

Jan: *(Schamper)* Nee, dat kamp was nog niet verschrikkelijk. Opvolgende kampen daar werd het pas verschrikkelijk. *(Krijgt het er even moeilijk mee. Rita legt haar hand op de zijne)*

Rita: Rustig maar lieverd. Vertel Hendrik maar verder wat er met ons

gebeurd is. Want dit mag nooit vergeten worden.

Jan: Toen de Amerikanen weggevoerd waren, was het de beurt aan de Britten en nog een paar andere landen en uiteindelijk kwamen wij aan de beurt. Midden in de nacht werden we uit ons bed, of wat daar voor door moest gaan, geschopt en werden we opgedeeld in groepen. Waarna elke groep onder bewaking werd afgevoerd. In eerste instantie dachten we dat we teruggingen naar Batavia maar dat bleek al snel niet zo te zijn.

Rita: (*Tegen Jan*) Tenminste, onze groep ging niet terug naar Batavia.

Jan: Dat klopt, of er groepen terug zijn gegaan naar Batavia weten we niet. Onze groep moest in ieder geval naar Surabaya.

Hendrik: Dat was een hele reis, die treinverbinding is niet zo best.

Jan: Trein..., ja dat had je gedacht. We moesten lopen.

Hendrik: (*Uitroepen*) Wat....? Dat hele stuk...? Dat is ruim 900 kilometer.

Jan: Ja, ruim 900 kilometer. En wij hebben dat in 15 dagen lopend afgelegd. Blijkbaar vonden de Japanners het leuk om ons zo af te beulen.

Rita: Tot op dat moment heb ik nooit geweten waar toe mensen in staat zijn. Hoeveel pervers genoeg men kan scheppen in het vernederen van andere mensen.

Jan: Ja...., we hebben de mensheid van zijn slechtste kant leren kennen...., aan den lijve wel te verstaan. Maar goed, uiteindelijk kwamen we aan bij de haven van Surabaya. Toen we eindelijk dachten dat we er waren en konden uitrusten, werden de Japanners door hun plaatselijke commandant weer teruggestuurd. Ze hadden ons per boot willen afvoeren maar omdat de commandant van Surabaya dat te gevaarlijk vond moesten we 30 kilometer terug lopen om in een klein vissersdorpje aan boord van een vrachtvaarder te gaan.

Hendrik: Waarom was Surabaya dan te gevaarlijk?

Jan: De commandant was niet van mening dat het voor de gevangenen te gevaarlijk was, maar voor de boot. Hij was veels te bang dat er luchtaanvallen zouden kunnen worden uitgevoerd en dat daardoor de kans bestond dat men de boot tot zinken kon brengen. Blijkbaar had hij de boot ook nog voor andere dingen nodig. In de kleine dorpen in de buurt van Surabaya was de kans op bombardementen veel kleiner. Dus moesten we weer dat hele eind terug. Na nog eens drie dagen kwamen we aan in een klein vissersdorp waar we twee dagen hebben moeten wachten op de boot.

Hendrik: Hoewel het natuurlijk verschrikkelijk is geweest had u toen wel geluk dat u twee dagen kon uitrusten.

Rita: Ja, uitrusten...., maar dan wel zonder eten en drinken.

Hendrik: (*Ongelovig*) Kreeg u niets te eten of te drinken?

Rita: Nee, we moesten bij de lokale bevolking bedelen om eten.

Jan: Gelukkig waren er lokale vissers die ons vis gaven, anders hadden we niets te eten gekregen en had ik nog moeten zien of we het hadden overleefd.

Rita: Ik wist niet dat rauwe vis zo lekker kon smaken. En na zo'n marteltocht smaakte die vis met het nodige regenwater als een koningsmaal.

Hendrik: Regenwater...?

Jan: We mochten het dorp niet uit dus konden we ook niet naar de rivier om water te halen. Gelukkig begon het op een gegeven moment te regenen zo dat we wat te drinken hadden anders waren we misschien wel van dorst omgekomen. Na twee dagen kwam uiteindelijk de boot en werden we aan boord gedreven. Letterlijk gedreven, er zaten zoveel mensen in het ruim dat de meesten moesten blijven staan omdat er niet voldoende ruimte was voor iedereen om te gaan zitten of liggen. Uiteindelijk mochten de vrouwen, kinderen en ouderen gaan liggen. De plekken die toen nog overbleven werden door de mannen bij toerbeurt gebruikt om even te gaan liggen en te slapen.

Hendrik: (*Ongelovig*) Zaten er ook kinderen aan boord van dat schip?

Rita: Ja Hendrik, ook kinderen en bejaarden. Alhoewel er tijdens de tocht naar de haven veel ouderen waren die in elkaar zakten om nooit meer op te staan. Helaas waren de anderen ondertussen zo moe dat die niet meer in staat waren om ze te helpen.

Jan: (*Knikt*) Na twee weken varen kwamen we aan op de Filipijnen, alhoewel we dat op dat moment niet wisten, en moesten we weer van boord. Na weer een voettocht van een week kwamen we aan in een kamp, daar hebben we ongeveer een jaar gezeten. Daarna werden we naar een ander kamp overgeplaatst waar we vervolgens de rest van de oorlog hebben doorgebracht tot de Amerikanen ons kwamen bevrijden.

Hendrik: Wat een verhaal...., ik kan me alleen maar proberen voor te stellen wat voor ellende u allemaal heeft moeten meemaken. Dan mag ik van geluk spreken dat de Japanners mij niet hebben opgepakt.

Rita: (*Ongelovig vragen*) Ben je de hele oorlog hier op de plantage geweest?

Hendrik: Ja....., ik wist eigenlijk niet goed wat ik moest doen en uiteindelijk heb ik maar besloten hier op de plantage te blijven.

Jan: Je zei dat hier Japanse officieren hebben gezeten.

Hendrik: Dat klopt, maar ik zal u nu maar mijn verhaal vertellen. Zodat

u zelf kunt bepalen of u nog wilt dat ik in uw dienst blijf of dat ik moet vertrekken.

Jan: Ik kan mij niet voorstellen wat jij gedaan hebt waardoor je uit onze dienst zou moeten vertrekken.

Hendrik: Even afwachten meneer... Toen u samen voor zaken vertrok naar Batavia en een paar dagen later de oorlog uitbrak was iedereen hier in paniek. We wisten allemaal dat de Japanners uiteindelijk ook hier naar toe zouden komen. Een aantal van uw burens besloot te vluchten om aan de andere kant van het eiland een boot proberen te vinden die hun naar Australië zou kunnen brengen. Of ze het gehaald hebben weet ik niet, in ieder geval hebben we nooit meer iets van hen gehoord. Ik besloot in ieder geval alle waardevolle voorwerpen in huis te verzamelen en achter in de tuin te begraven.

Jan: Je bedoeld dat de Japanners hier niets hebben geroofd?

Hendrik: Dat bedoel ik meneer. Tenminste het meest waardevolle. Een aantal onbeduidende dingen heb ik laten staan of aan de muur laten hangen zodat het net leek of de bewoners de meest waardevolle dingen hadden meegenomen.

Jan: *(Kijkt rond)* Maar je hebt het nog niet opgegraven....?

Hendrik: *(Schud)* Nee, met al die nationalistes en andere oproerkraaiers in de buurt leek me dat niet echt verstandig. Ik dacht: zolang meneer en mevrouw niet terug zijn, ligt het daar veilig.

Rita: En wat zouden wij nu daar op tegen kunnen hebben dat we niet meer willen dat je voor ons werkt?

Hendrik: Er was niet veel contant geld in huis dus ik ben naar de bank gegaan en heb uw rekening in zijn geheel opgenomen in, hoofdzakelijk, dollars en gulden.

Jan: Waarom dat dan?

Hendrik: Omdat ik niet wist hoe lang dit zou gaan duren en de arbeiders toch betaald moesten worden. Ik was wel vaker voor u naar de bank geweest om geld te storten of op te nemen en daarom was de directeur mij ter wille en heeft me alles in een keer meegegeven.

Jan: Bedoel je dat de plantage al die jaren gewoon heeft doorgedraaid?

Hendrik: Ja.

Jan: *(Argwanend)* En wat heb je met de opbrengst gedaan....?

Hendrik: In eerste instantie gewoon verkocht in Surabaya maar na anderhalf jaar kwamen de Japanners met de mededeling dat ze elk jaar de hele oogst wilden kopen. Als ik niet mee zou werken zouden ze de plantage in beslag nemen. Omdat ik mij realiseerde dat ze in zo'n geval ook de hele oogst zouden krijgen heb ik toen besloten om maar mee te werken en de afgelopen twee jaar de gehele oogst aan de Japanners verkocht.

Jan: En het geld van de bank heb je gebruikt om de arbeiders te betalen....?

Hendrik: Voor het grootste gedeelte. Er is nog wat over..., maar dat is niet veel meer.

Rita: Maak je niet ongerust Hendrik..., dat geld is het laatste wat ons op dit moment interesseert.

Aninda: Het water zal ondertussen wel koken. Ik ga nu eerst thee zetten.

Jan: Prima Aninda zet maar een pot heerlijke thee. (*Aninda af*) (*Tegen Hendrik*) Ik ben het helemaal met Rita eens. Onderweg zagen we alleen maar verwilderde landerijen en afgebrande plantages. Nergens zag je een plantage die er zo netjes bij lag als de onze.

Hendrik: Dat is het hem juist meneer, er zijn mensen in de buurt die van mening zijn dat ik door mijn gedrag een collaborateur ben en dat ik gearresteerd zou moeten worden.

Jan: Ik denk dat die mensen het helemaal verkeerd zien... Je hebt onder moeilijke omstandigheden een besluit genomen..... Een besluit om te proberen de plantage te behouden en te redden. Dat er mensen zijn die het daar niet met eens zijn, kan ik tot een bepaald punt nog wel begrijpen....., maar ik denk dat het in de meeste gevallen te maken heeft met afgunst en jaloezie. Die mensen zijn, nu ze terugkomen, er achter gekomen dat ze alles kwijt zijn en helemaal opnieuw moeten beginnen. Toen wij steeds dichterbij huis kwamen dachten wij ook dat we alles kwijt zouden zijn en weer opnieuw moesten beginnen. En wat blijkt, de hele plantage is intact en al onze bezittingen zijn veilig. (Kijkt naar Rita) Wie had dat gedacht.

Rita: Ik niet. Maar ik moet zeggen dat me dat op dit moment ook niet veel interesseert. Ik ben veels te blij dat ik weer thuis ben en dat met Hendrik en de anderen alles goed is.

Aninda

Aninda: (*Op met theeservies*) De thee is klaar meneer, zal ik meteen maar inschenken?

Jan: Natuurlijk Aninda, schenk maar lekker in. (*Aninda schenkt drie kopjes thee in*) Moet jij geen thee?

Aninda: Ik denk niet dat het echt gepast is.....

Rita: Ben je helemaal..., jij drinkt gewoon met ons mee.

Aninda: Maar ik moet ook nog de slaapkamers boven een beurt geven.

Rita: Dat kan wel wachten....

Jan: Inderdaad, dat kan wel wachten.

Aninda: Maar het kan zijn dat ze muf zijn gaan ruiken. Het heeft de laatste dagen nog al veel geregend.

Jan: Dan ruiken ze maar muf, jij gaat nu eerst met ons thee drinken. En gelet op wat wij de laatste jaren hebben geroken denk ik dat de slaapkamers op ons heel fris zullen overkomen.

Rita: Vooruit, ga zitten. *(Aninda giet zich thee in en gaat zitten)*

Jan: Hoe is het met je broer Yuda....? Alles goed met hem...?

Aninda: *(Kijkt naar Hendrik)* Eh...., ja.... Tenminste dat denk ik.

Jan: Hoezo? Is hij dan niet meer op de plantage?

Aninda: *(Twijfelend)* Eh...., nee. Hij is vertrokken.

Rita: Waar is hij naar toe gegaan....? *(Aninda weet niet of ze het moet zeggen)*

Hendrik: Vertel het maar Aninda, meneer en mevrouw zullen het anders wel van iemand anders horen.

Jan: Wees niet bang Aninda, zeg maar gewoon waar Yuda naar toe is gegaan.

Aninda: Hij heeft zich aangesloten bij Soekarno.

Jan: Je bedoeld dat hij zich bij de nationalistten heeft aangesloten.

Aninda: *(Snel)* Ja, maar alleen om te laten zien dat hij wil dat Indonesië onafhankelijk moet worden. Niet om te vechten tegen de Nederlanders.

Jan: Rustig maar Aninda. Al zou Yuda een vrijheidsstrijder zijn geworden, dan nog is dat iets waar jij niets aan kunt doen en wat we nooit tegen je zullen gebruiken. *(Zucht)* En bovendien is het iets wat Yuda zelf moet bepalen. Hij is ondertussen geen kind meer.

Rita: *(Tegen Aninda)* In de afgelopen jaren zijn Jan en ik iets anders gaan denken over dat soort dingen.

Jan: Ja, als je vast zit in een gevangenenkamp heb je overdag veel tijd om over dingen na te denken. En waarom zouden de mensen hier anders denken dan in Europa. Iedereen wil vrij zijn en in vrijheid kunnen leven. Ik kan best begrijpen dat de Indonesiërs vrij willen zijn en over hun eigen land willen kunnen beslissen.

Aninda: Om eerlijk te zijn had ik dat niet van u verwacht. De meeste Nederlanders denken daar heel anders over.

Jan: Ik ben het niet eens met Soekarno over de wijze waarop hij die onafhankelijkheid wil bereiken. Tenslotte hebben we in de afgelopen vier jaar gezien dat geweld niet echt de oplossing is. Maar dat hij onafhankelijkheid wil, dat is wel te begrijpen.

Aninda: Maar waarom stuurt Nederland dan weer Nederlandse soldaten?

Jan: Wat zeg je daar? Stuurt Nederland weer soldaten hier naar toe? *(Tegen Hendrik)* Klopt dat Hendrik.

Hendrik: *(Knikt)* Ja, dat klopt meneer. In de afgelopen weken heb ik diverse keren contact gehad met de Britse commandant over dit

onderwerp. Ze hebben verzocht om hier op de plantage een aantal soldaten en officieren in te kwartieren. En ik moet u er helaas bij vertellen dat ik daarin heb toegestemd.

Jan: Dat maakt niets uit. Als ze mij het gevraagd hadden zou ik ook toestemming hebben gegeven. Het verbaast mij alleen dat Nederland troepen hier naar toe stuurt. Voor zover ik heb begrepen is het in Nederland zelf ook ene grote puinhoop. Ik had verwacht dat ze iedereen nodig zouden hebben om Nederland zelf weer op te bouwen.

Hendrik: Voor wat ik begrepen heb komen die soldaten aan het eind van volgende week.

Jan: Hoeveel zijn het er?

Hendrik: Dat weet ik niet precies, de commandant had het over een bataljon.

Jan: Dat zullen er dan wel rond de 600 zijn.

Hendrik: Dat zou kunnen meneer.

Jan: Maar waar willen ze dan verblijven?

Hendrik: Het was de bedoeling dat een paar officieren hier in huis werden ingekwartierd en dat de rest in tenten zou bivakkeren.

Jan: En hebben ze de schuren soms ook nog nodig?

Hendrik: Ja, ik heb aangegeven dat ze twee van de oude schuren zouden mogen gebruiken.

Rita: Hoezo, oude schuren?

Hendrik: (*Tegen Rita*) In de afgelopen jaren hebben we 3 nieuwe schuren gebouwd. De oude schuren waren niet geschikt meer om de oogst in te bewaren. En tegen de Japanners heb ik toen gezegd dat de kwaliteit achteruit zou gaan als er geen nieuwe schuren zouden komen. De Japanse commandant was toen zo goed om de Japanse genietroepen opdracht te geven om drie nieuwe schuren te bouwen. Ik moet eerlijk zeggen dat ze vakwerk hebben neergezet en dat er verder op Java nergens zulke mooie schuren te vinden zijn.

Jan: Wat komt er eigenlijk in die schuren, ik bedoel: wat willen die soldaten er mee gaan doen?

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto